

حق همنشین و همسایه

ستایش مخصوص ذات خدایی که پروردگار جهانیان است، همان ذاتی که در قرآن کریم چنین می فرماید: « وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا » ترجمه: « و الله را عبادت کنید و چیزی را با او شریک نگردانید و به پدر و مادر نیکی کنید و نیز به خویشاوندان و یتیمان و مستمندان و همسایه خویشاوند و همسایه غیرخویشاوند و دوست و همنشین و مسافر درراهمانده و کنیزان و بردگانی که مالک آنها هستید نیکی کنید و بدانید که یقیناً الله کسی را که متکبر و فخر فروش باشد دوست ندارد. «، و گواهی می دهم که نیست معبود برحق جز الله واحد و لاشریک، و گواهی می دهم که سردار و پیامبرما حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم بنده و فرستاده خداست، درود و سلام و برکات الهی بر او و بر همه آل و اصحاب و پیروان راستین او تا به روز جزا .

اما بعد!

تکریم همسایه و مهربانی با او کمال ایمان و اسلام حسنه است که پیوندهای محبت و آشنایی را محکم می کند و روحیه تعاون و همبستگی را در جامعه گسترش می دهد چنانچه پیامبر گرامی مان حضرت محمد صلی الله علیه وسلم میفرماید: کسیکه به الله و به روز آخرت ایمان دارد پس با همسایه خود نیکی کند و او را تکریم نماید و همچنان در حدیث دیگری میفرماید: کسیکه به الله و به روز آخرت ایمان و باور دارد پس با همسایه ای خود نیکی کند و بار دیگر میفرماید: اگر مومن هستی پس با همسایه ات نیکی کن.

دین مبارک اسلام از ازار رساندن به همسایه به صورت قطعی منع نموده است چي در گفتار باشد و چه بر افعال به هر حال از احوال که همسایه مورد اذیت قرار میگرد منع قرار داده شده است چنانچه پیامبر ما میفرماید: قسم به الله مومن نیست قسم به الله مومن شمرده نمیشود، گفتند: چه کسی یا رسول الله؟ گفت: هر آن کسیکه از شر او همسایه اش در امان نباشد و همچنان در جای دیگری از رسول الله صلی الله علیه وسلم روایت شده است که از او در موردی زنی پرهیزگار و باتقوا پرسیده شد که همیشه در عبادت الله مصروف بود و قیام شب را انجام میداد و روزه میگرفت اما همسایه اش از زبان او در امان نبود آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمود: که او در آتش است.

و انواع مختلف از همجواری و پهلو نشینی وجود دارد که الله تعالی میفرماید: « وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا » ترجمه: « و الله را عبادت کنید و چیزی را با او شریک نگردانید و به پدر و مادر نیکی کنید و نیز به خویشاوندان و یتیمان و مستمندان و همسایه خویشاوند و همسایه غیرخویشاوند و

دوست و همنشین و مسافر در راه مانده و کنیزان و بردگانی که مالک آنها هستید نیکی کنید و بدانید که یقیناً الله کسی را که متکبر و فخر فروش باشد دوست ندارد.»

یکی از مهم‌ترین اشکال همسایگی، همسایگی در محل کار است، چه در تحصیل و طلب علم، چه در کار عمومی و خصوصی، از هر نوع این کار که باشد چه اداری باشد چه حرفه‌ای، صنعتگری، رهبری و یا اجتماعی یا داوطلبانه باشد همه شامل این مقوله سبحانه و تعالی میشود که میفرماید: «**وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ**» ترجمه: «و همسایه غیرخویشاوند» و لازم است در بین همکاران دوستان و همسایگان باید روحیه هماهنگی و یکپارچگی حاکم باشد چنانچه پیامبر گرامی ما میفرماید: بهترین دوستان نزد الله کسیکه هست که بهترین برای دوستش باشد و بهترین همسایگان نزد الله تعالی کسی هست که با همسایه اش نیکو باشد.

و یکی از مهمترین حقوق دوستان همکاری در بین همکاران، انتقال تجربیات، مشاوره و تبادل اطلاعات به منظور دستیابی به مصلحت و کمال کار به وجه بهتر آن است چنانچه پیامبر گرامی مان میفرماید: خداوند جل جلاله دوست دارد یکی از شما کاری را انجام دهد که بر آن مسلط باشد و بار دیگر میفرماید: اگر یکی از شما ضرورت یک برادر خود را رفع کند الله متعال تمام ضرورت های او را بجا می آورد و همچنان میفرماید: دین نصیحت و پند است.

و همچنان از آن جمله: برطرف کردن ضرر دوری از اسباب نزاع، کینه، دشمنی، غیبت و نزاع بین همکاران، زیرا رزق بر اساس حکمت مورد نظر پروردگار جهانیان تقسیم می شود چنانچه حضرت محمد صلی الله علیه وسلم میفرماید: همانا شیطان از عبادت نمازگزاران جزیره العرب مأیوس شده است، اما در آزار و اذیت بین آنها موجود است و همچنان میفرماید: از آن زمانیکه روح دمیده میشود در آدم تا آن زمان خارج نمیشود تا وقت معین شده آن پوره نشده باشد و رزقی که برایش مقرر شده بدست بیاورد پس رزق به بهترین شیوه آن بطلیبید و در طلب رزق خود را گناهکار نسازید زیرا الله متعال تا آن زمان اعطا نمیکند تا آنکه اطاعت آن شود.

و از جمله: رفع پریشانی و همبستگی در هنگام کار و و پریشانی و سختی برای رسیدن به معنای واحدی که اسلام بر آن تأکید کرده است چنانچه پیامبر گرامی مان میفرماید: مثال مومنان در صله رحمی و مرحمت به مانند یک جسم و بدن است هر زمانیکه یک عضو از بدن در درد باشد تمام بدن در درد و تب به سر میبرد و همچنان بار دیگر میفرماید: هر کی یکی از مشکلات و سختی های از مسلمان را برطرف نمود پس الله متعال تمام مشکلات و سختی های دنیوی و اخروی را از وی برطرف میکند و برای او آسانی فراهم میکند و هر کس پرده پوشی یک مسلمان را نمود الله متعال در دنیا و آخرت او را میپوشاند و هر زمانیکه بنده ای به داد و کمک بنده برسد الله تعالی به کمک او میبازد.

ستایش مخصوص ذات خدایی که پروردگار جهانیان است، درود و سلام بر خاتم پیامبران سردار ما حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم و بر همه آل و اصحاب او باد.

بی شک یکی از حقوق معاشرت و خویشتن داری و ضرر نرساندن به آن است و تحمل ضرر و اذیت است که از بعضی ها سر میزند و ثواب آن نزد خداوند متعال است حسن بصري رحمه الله میفرماید: حسن همجواری قطع ضرر نیست بلکه حسن همجواری امکان ضرر است و تحمل ضرر همسایه نشانه بزرگواری است چنانچه که الله تعالی میفرماید: «وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ» ترجمه: «اما هر کس شکیبایی و گذشت کند، نشان از قدرت اراده او دارد.» و همچنان بار دیگر میفرماید: «وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعُ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ» ترجمه: «هرگز نیکی و بدی یکسان نیست همواره به شیوه‌ای که بهتر است پاسخ بده که در آن صورت خواهی دید همان کسی که بین تو و او دشمنی بود، همچون دوستی مهربان و دلسوز گشته است.»

آنچه ما نیاز داریم آگاهی از حق همسایگی است که پیوندهای بافت اجتماعی را تقویت می کند و به ثبات و امنیت اجتماعی را برقرار میکند.

خدایا ما را در انجام کارهای خیر یاری کن و مصر ما و سایر کشورهای جهان را از شر هر بدی محافظت کن.